

KØBENHAVNS UNIVERSITET

ØKONOMISKE PRINCIPPER A

1. årsprøve, 1. semester

Forelæsning #18 17 Handel 2

Pensum: M&T kapitel 17, fra s. 379

Hans Jørgen Whitta-Jacobsen

Info

- Besked fra Thomas Markussen, studieleder og forsker:
 - Tak for din deltagelse i undervisningseksperimenterne i ØPA
 - Har du lyst til at tjene penge og bidrage til forskningen ved at deltage i flere økonomiske laboratorieeksperimenter?
 - Så registrer dig som forsøgsdeltager her: https://experiment.econ.ku.dk/orsee
 - Få mere information om laboratoriet

her: https://www.econ.ku.dk/cee/participate/ eller skriv

til: experiment@econ.ku.dk

Der kører eksperimenter allerede i næste uge!

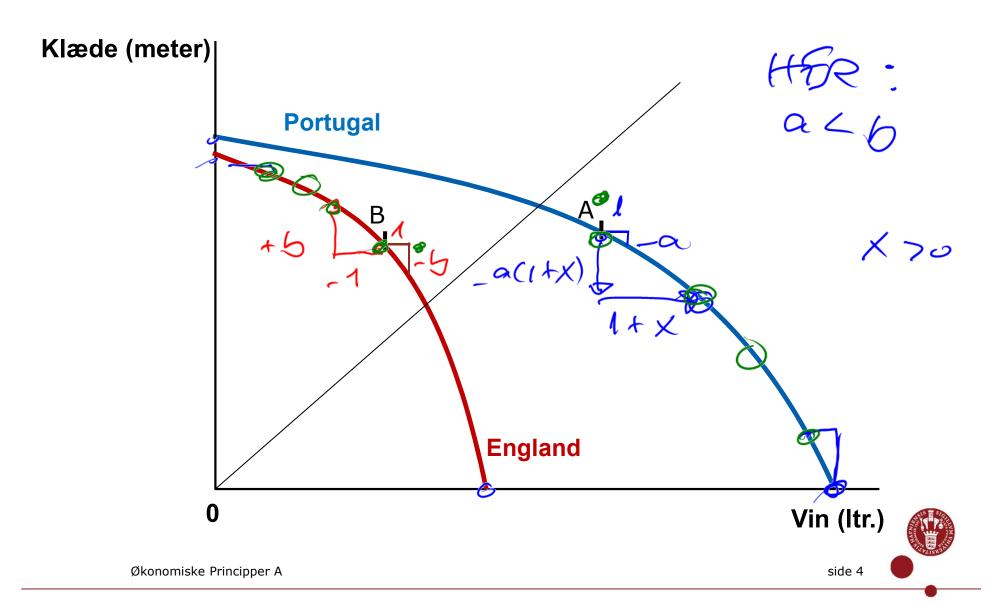
Bedste hilsener Laboratory for Experimental Economics (LEE)

- Portugal og England, producerer og bruger vin og klæde
- Transformationskurver per arbejdstime, næste slide: konkave
- Absolut fordel: Portugal har højere produktivitet i begge varer
- Komparativ fordel: Relativ alternativomkostning kan skifte
- Antagelse: Under selvforsyning (autarki) allokerer begge lande arbejdstid til begge varer, dvs. lægger sig strengt "inde i planen", lad os sige i hhv. A og B – smag for variation!
- Rimeligvis drejet mod den vare, hvor landet er mest produktivt
- Her vil hvert land have en bestemt alternativomkostning for vin, lad os sige hhv. a og b (m klæde / l vin), og dermed for klæde hhv. 1/a og 1/b (l vin / m klæde)

Transformationskurver per ressourceenhed, Portugal og England

• Alt.-omkostninger ud fra selvforsyning, a > 0 og b > 0:

	Portugal	England	
For vin	a	b	
For klæde	1/a	1/b	

- Her må a > b eller a < b eller, helt usandsynligt, a = b
- Lad os sige a < b: Så har Portugal mindre alt.-omk. for vin end England, men større for klæde, dvs.:
- Portugal har komparativ fordel i vin, England i klæde
- Ét land kan ikke have komparativ fordel i begge varer;
 hvert land må have komparativ fordel i én vare (a ≠ b)

- Antag Portugal og England om-allokerer arbejdstiden, så:
 Portugal producerer: + (1+x) | vin og dermed (1+x)a m klæde
 England producerer: 1 | vin og dermed + b m klæde
 Samlet: + x | vin og + (b-a) xa m klæde
- For x > 0 og x lille nok, er begge ændringer positive, dvs.
 samlet produktion for Portugal og England større
- Begge kan forbruge mere, hvis Portugal producerer mere vin og og England producerer mere klæde, og de bytter ...
- ... og begge kan opnå mere varieret forbrug
- Handel muliggør en specialisering til fordel for begge lande
 komparative fordele afgørende herfor
- Bemærk: Hvis a > b også gevinster, men ikke hvis a = b

- Hvad kan lande opnå ved at handle/bytte med andre?
 - Større samlet produktion og forbrug og ...
 - ... mulighed for mere varieret/blandet forbrug!
- Hvad bestemmer produktions- og handelsmønster?
 - Komparative fordele ≈ alternativomkostninger!
- Bliver alle stillet bedre ved handel?
 - På landeniveau ja: Handel indgås frivilligt
 - Handel er ikke et nulsumsspil!
 - Men: Ikke sikkert alle personer i ét land får gevinst; nogle bærer omkostninger, mest på kort sigt – "tilpasningsomkostninger"
 - Handel ændrer priserne, og det kan resultere i omfordeling inden for det enkelte land ... det er i fokus i dag

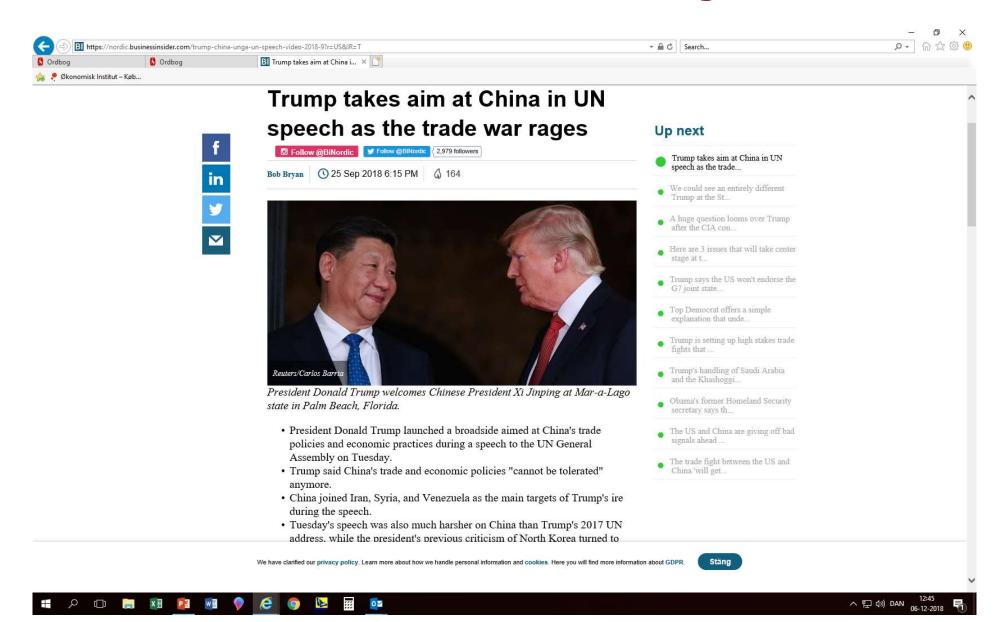
Handel mellem lande

- Danmark, Sverige, Holland eksporterer og importerer mere end 50 pct. af BNP; også større lande har betydelig handel
- ÅBNING, først autarki, så fri handel:
 - Hvad er effekterne af handel på aggregeret velfærd?
 - Hvem vinder og hvem taber ved fri handel mellem lande?
- LUKNING, først fri handel, så handelsrestriktion:
 - Hvad er effekterne af en importkvote eller told?
 - Hvilke argumenter bruges typisk mod frihandel?

Handel mellem lande: Handelshindringer

Handel mellem lande: Handelshindringer

Limit Midlertidig straftold på amerikansk biodiesel, har EU besluttet. Her en schweizisk biodieselproducent. Foto: Scanpix

EU-straftold på biodiesel fra USA

Tirsdag den 3. marts 2009, 19:18

EU indfører straftold midlertidig på amerikansk biodiesel, der får statsstøtte.

EU vil midlertidigt indføre en ekstraordinær told på biodiesel fra USA, fordi priserne på den amerikanske diesel er meget lavere end tilsvarende produkt produceret i EU.

Beslutningen blev truffet af EU-Kommissionens antidumpnings- og antisubventionskomité tirsdag.

Den amerikanske biodiesel får statsstøtte af den amerikanske regering og kan derfor sælges meget billigere end biodiesel produceret i EU-lande. Straftolden bliver indført fra den 13. marts og skal foreløbig gælde i seks måneder.

LÆS OGSÅ

» Derfor er aktierne i krise (04.03.09)

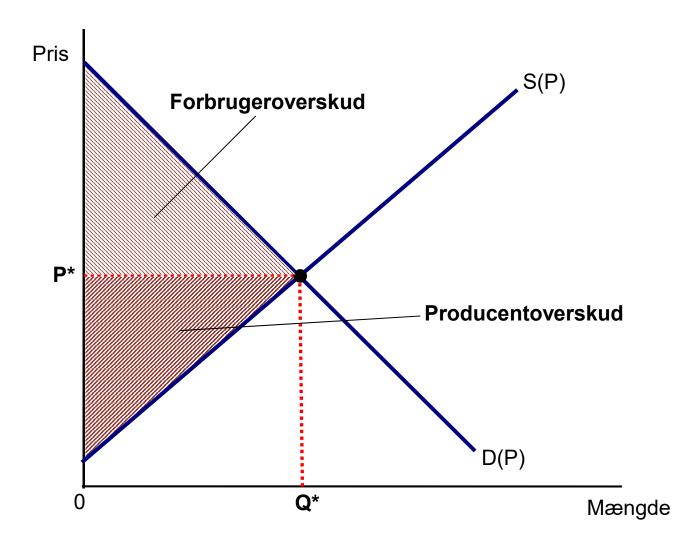
Ligevægt uden international handel, autarki

- Antagelser:
- Vi betragter et FKK- (fuldkommen konkurrence-) marked for en given vare i et land, "indlandet", pris = P
- 2. Aktørerne på markedet for den pågældende vare er de indenlandske købere og sælgere af produktet med efterspørgsels- og udbudskurve, hhv. D(P) og S(P)
- 3. Ingen i landet kan/må importere eller eksportere den pågældende vare

=>

 Udbuddet af varer til indlandets brugere er de indenlandske producenters udbud S(P), og afsætningen fra (efterspørgslen mod) indlandets producenter er de indenlandske køberes efterspørgsel D(P)

Ligevægt uden international handel, autarki

Ligevægt med international handel

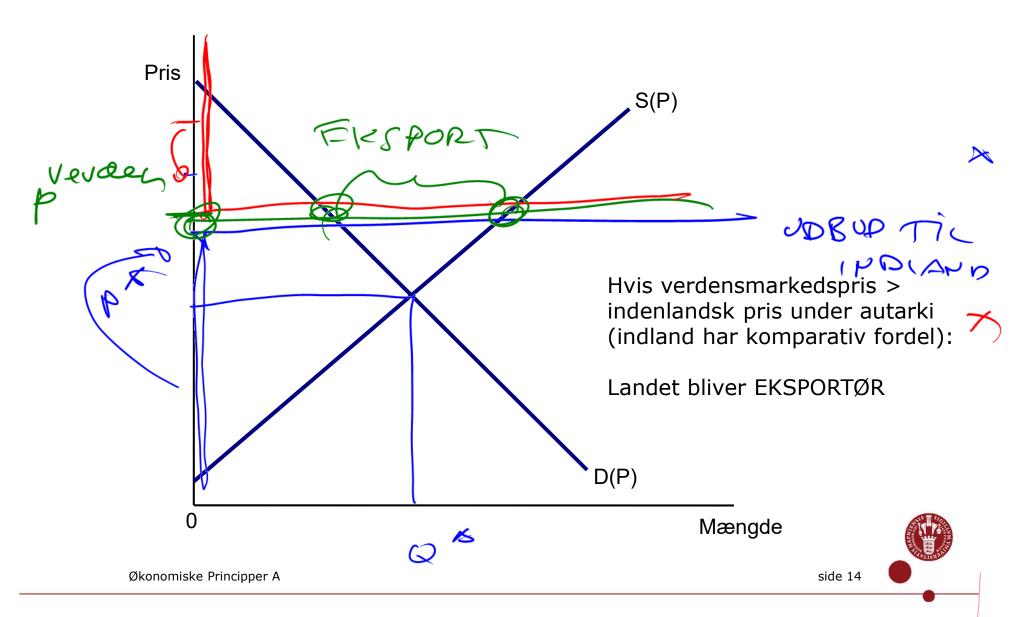
- Nye antagelser:
- 1. Det er nu muligt at handle den pågældende vare internationalt, på "verdensmarkedet"
- 2. Vi ser bort fra handels- og transportomkostninger
- 3. Markedet for varen i indlandet for lille til at påvirke verdensmarkedsprisen, P^{verden}, dvs. *landet er pristager*

=>

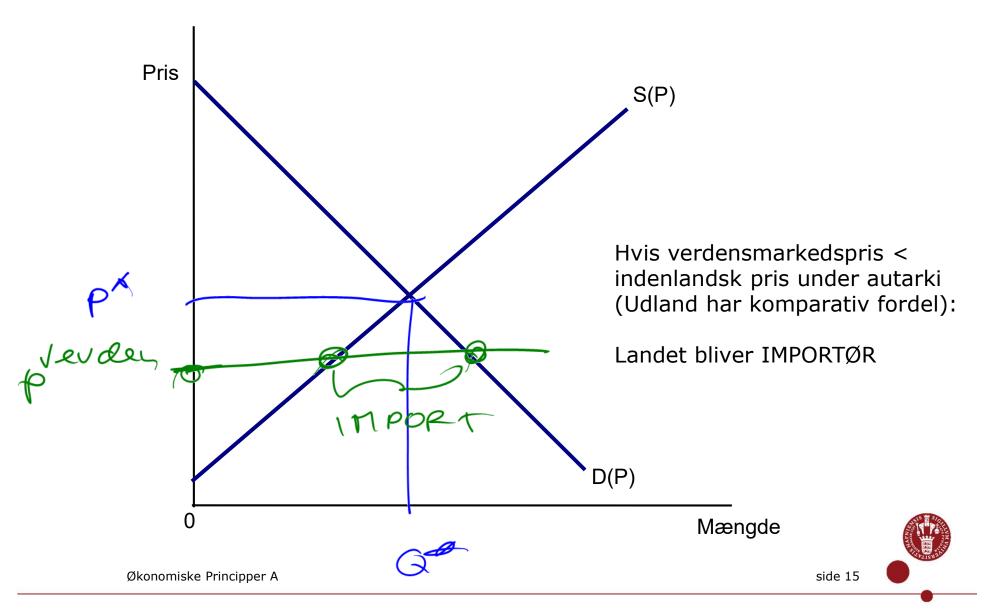
- Fra landets synspunkt er både verdensafsætningskurven og verdensudbudskurven vandret ved P = Pverden:
 - Udbud til indlandets brugere fra ind- og udland:
 For P < P^{verden}: 0 (nul), for P ≥ P^{verden}: hvad som helst (∞)
 - Afsætning fra indlandets producenter til ind- og udland:
 For P > P^{verden}: 0 (nul), for P ≤ P^{verden}: hvad som helst (∞)

Ligevægt med international handel

Ligevægt med international handel

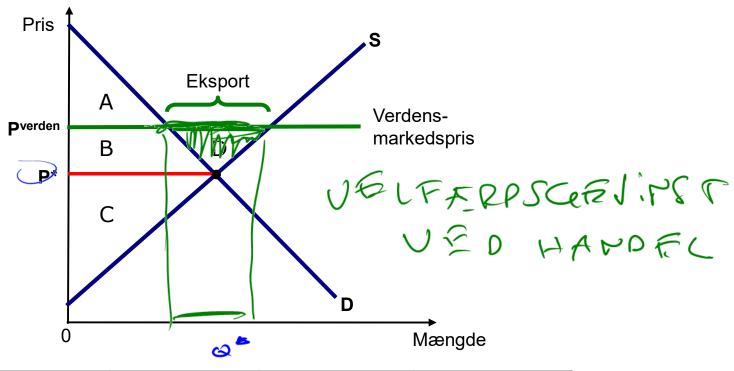
Verdensmarkedsprisen og komparative fordele

 Handelsmønster kan ses ved at sammenligne indenlandsk pris uden handel, P*, med verdensmarkedsprisen, P^{verden}:

- P* < P^{verden} <=>
- Landet har komparativ fordel <=>
- Landet eksporterer varen
- P* > P^{verden} <=>
- Landet har ikke komparativ fordel <=>
- Landet importerer varen
- Hvert land har varer af hver slags

Effekt af frihandel på aggregeret velfærd, Case 1: Eksport

	Før handel	Efter handel	Ændring
Forbrugeroverskud	A+B	A	- R
Producentoverskud	C	BICHP	+ (B+0)
Aggregeret velfærd	A+B+C	A+B+C+O	(40)

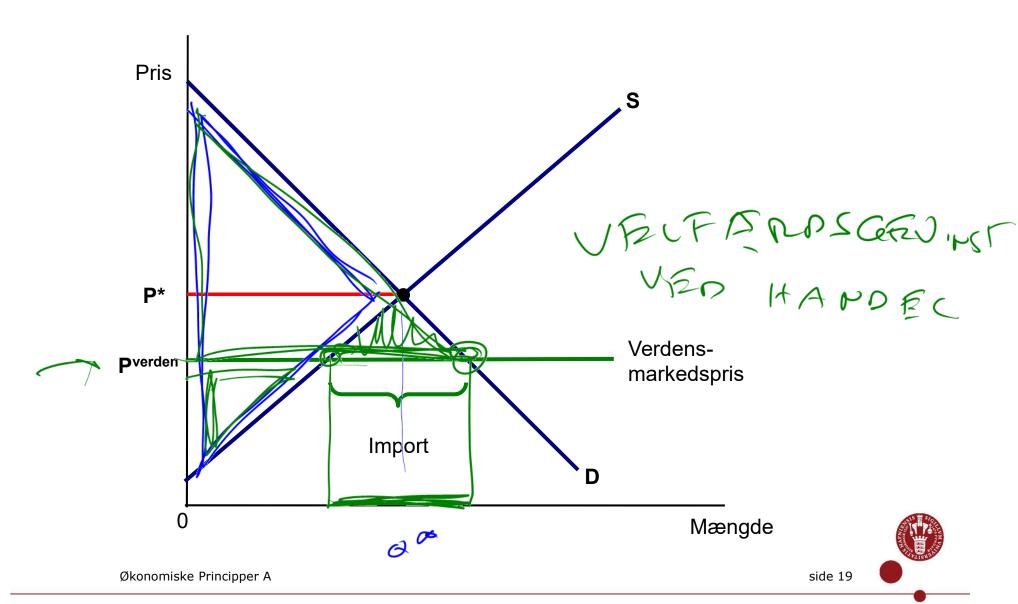
Effekt af frihandel på *aggregeret* velfærd, Case 1: Eksport

Konklusioner, når indlandet har komparativ fordel og bliver nettoeksportør:

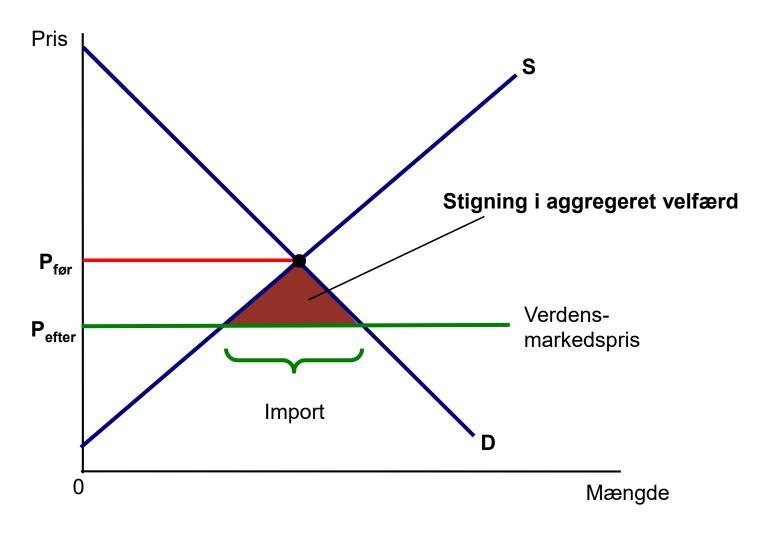
- Den samlede velfærd for landet forøges
- Indenlandske producenter af varen vinder ved handel
- Indenlandske forbrugere af varen taber ved handel
- Det er i princippet muligt at kompensere taberne,
 således at ingen stilles ringere og nogle opnår en gevinst
 - dvs. at skabe en Pareto-forbedring

Effekt af frihandel på aggregeret velfærd, Case 2: Import

Effekt af frihandel på aggregeret velfærd, Case 2: Import

Økonomiske Principper A

side 20

Effekt af frihandel på aggregeret velfærd, Case 2: Import

Konklusioner, når indlandet ikke har komparativ fordel og bliver nettoimportør:

- Den samlede velfærd for landet forøges
- Indenlandske producenter af varen taber ved handel
- Indenlandske forbrugere af varen vinder ved handel
- Det er i princippet muligt at kompensere taberne,
 således at ingen stilles ringere og nogle opnår en gevinst
 dvs. at skabe en Pareto-forbedring
- Omstillingsomkostning!

Velfærdsimplikationer af frihandel

- Umiddelbart vil frihandel skabe vindere og tabere
- Gevinsten for vinderne overstiger dog tabet for taberne
- Det er således i princippet muligt at kompensere taberne

Princip #5: Handel kan stille alle bedre

- MEN sjældent at taberne kompenseres i praksis:
 - Ikke nemt at opgøre tab/gevinst i praksis ...
 - ... og svært at implementere kompensationer ...
 - ... og ikke oplagt, hvad der er mest fair
- => ofte modstand mod frihandel fra de, der taber

Uden import ville Danmark være fattigere

Nyt fra November 2011

ROCKWOOL° FONDENS FORSKNINGSENHED

Uden import ville dansk velstand mindskes

For varerne er der følgende billede: Der blev i 2007 brugt godt 720.000 årsværk til at producere eksporten, mens det ville have krævet knap 840.000 årsværk at producere importen, hvis varerne var blevet produceret i Danmark.

Samhandelen med udlandet giver i denne forstand en nettoimport på 115.000 årsværk. Eller sagt på en anden måde: Vi sparer samlet set 115.000 fuldtidsbeskæftigedes arbejde ved at købe og sælge varer og tjenester over grænserne. Rent principielt ville der, uden samhandel, være behov for disse ekstra beskæftigede for at kunne opretholde det samme forbrug.

Import af ufaglærte og faglærte kvalifikationer

Billedet af, at Danmark i stigende grad importerer varer, der kræver mange mandetimer, men i mindre grad viden, bliver bekræftet, når man kigger på de kvalifikationer, som vi sparer via importen.

Nettoimport af arbejdskraft (årsværk) ved international handel, 1980 og 2007

	/	
	1980	2007
Ufaglærte	-63.000	34.000
Faglærte	14.000	82.000
Korte videregående uddannelser	\$.000	-1.000
Mellemlange videregående uddannelser	13.000	3.000
Lange videregående uddannelser	1.000	-3.000
l alt	-28.000	115.000

Økonomiske Principper A

side 23

Effekter af handel for forskellige typer arbejdskraft

23. september 2013

Rasmus Jørgensen og Jakob Munch får optaget artikel i American Economic Review.

We estimate how offshoring (and exporting) affect wages by skill type. Our data match the population of Danish workers to the universe of private-sector Danish firms, whose trade flows are broken down by product and origin and destination countries.

Our data reveal new stylized facts about offshoring activities at the firm level, and allow us to both condition our identification on within-job-spell changes and construct instruments for offshoring and exporting that are time varying and uncorrelated with the wage setting of the firm. We find that within job spells, (1) offshoring tends to increase the high-skilled wage and decrease the low-skilled wage; (2) exporting tends to increase the wages of all skill types; (3) the net wage effect of trade varies substantially across workers of the same skill type; and (4) conditional on skill, the wage effect of offshoring exhibits additional variation depending on task characteristics.

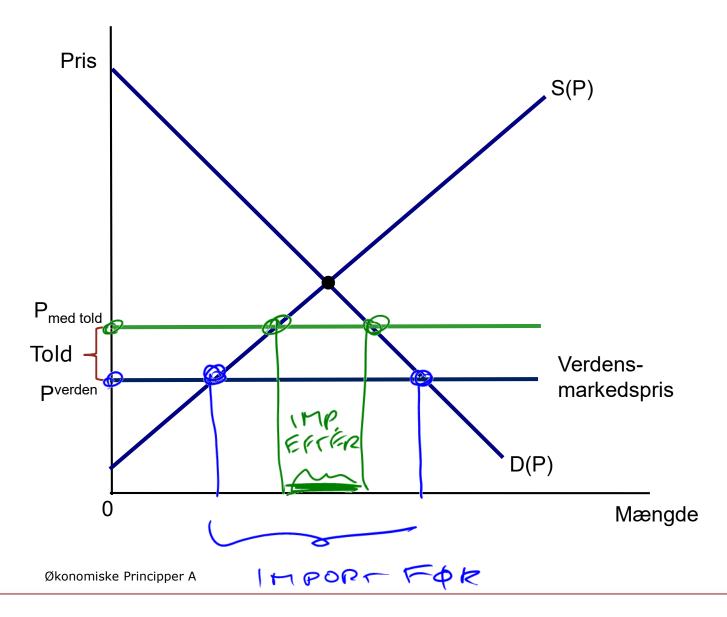

Handelshindringer: Effekt af en importtold

- Importtold: Skat på varer produceret i udlandet og solgt i indlandet, dvs. skat på indførsel
- NU, indlandet først importør: P* > P^{verden}
- Tolden øger prisen på importerede varer:
- Den indenlandske pris på importerede varer stiger fra verdensmarkedsprisen præcis med størrelsen på tolden
- Sker pga. antagelsen om, at verdensmarkedsprisen er given, da landet er "lille" – verdensmarkedsprisen er upåvirket af, at landet har told
- Told begrundet i beskyttelse af de indenlandske producenter ...

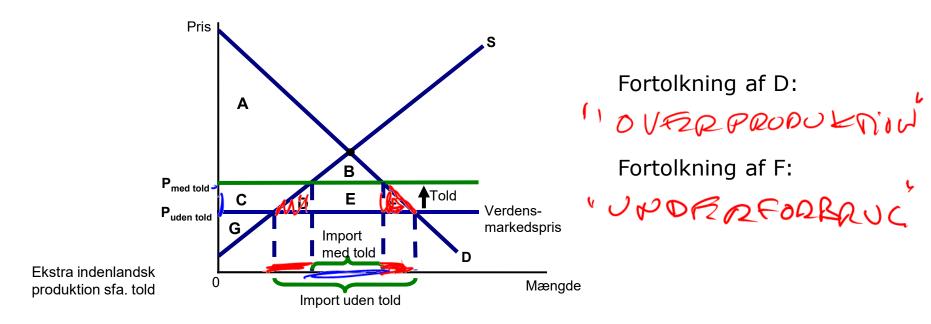

Handelshindringer: Effekt af en importtold

Handelshindringer: Effekt af en importtold

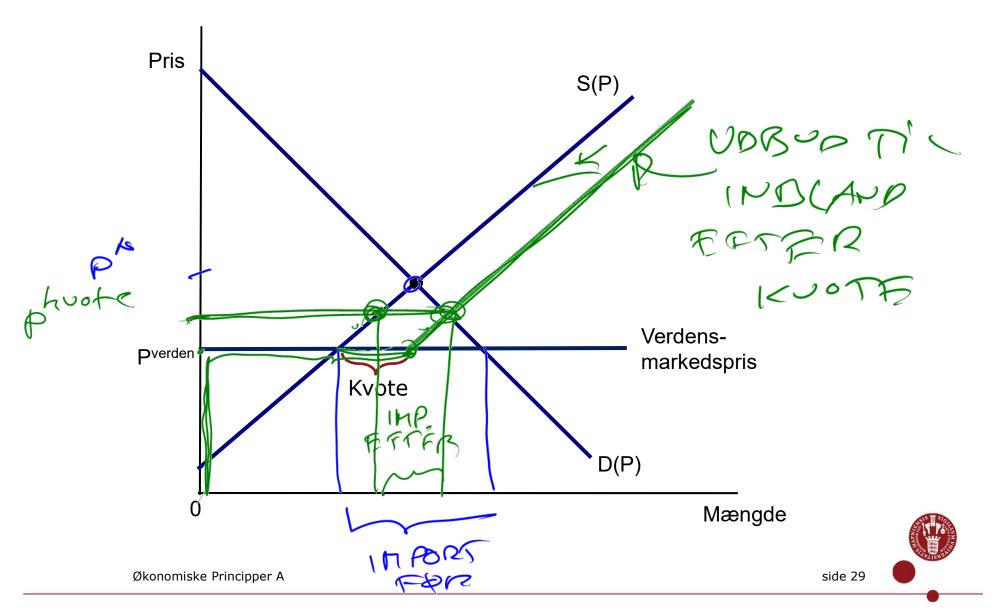
	Før told	Efter told	Ændring	
Forbrugeroverskud	4418×C+D	A+B	- (0xD+Ex	F
Producentoverskud	G	(C+G)	1 6	ĺ
Statens provenu		E	+ 5	
Aggregeret velfærd	からかくすり	ATB+C	- (D+F)	Cinara

Handelshindringer: Effekt af en importkvote

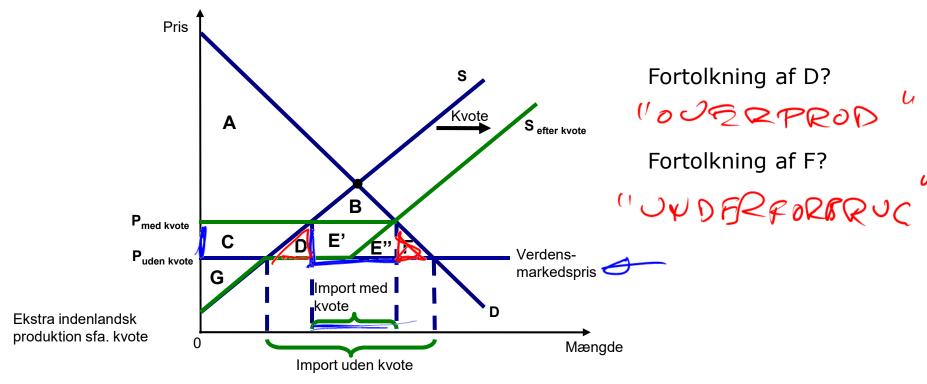
- IGEN, indlandet først importør: P* > Pverden
- Importkvote: En øvre grænse, K, for hvor meget der lovligt kan sælges indenlandsk af en vare, som er produceret i udlandet
 - For P < P^{verden}, vil udbuddet af varen til indlandet være nul, for alle kan sælge, det de vil til verdensmarkedsprisen
 - For P ≥ P^{verden}, vil udbuddet af varen til indlandet være lig med S(P) + K, de indenlandske producenters udbud plus den tilladte import
- Hvordan påvirker da importkvoten den indenlandske pris på varen?

Handelshindringer: Effekt af en importkvote

Handelshindringer: Effekt af en importkvote

	Før kvote	Efter kvote	Ændring	١,,
Forbrugeroverskud	1616 CX D	ATB	-(c+D+冠/+	をする
Producentoverskud	9	0+9	+ C	
Statens provenu *)	0	E1+ E"	4F(+E4	
Aggregeret velfærd	ALBACAD 161 + E"+ F +G	A+B+C +G+FI+E	- (D+F)	

^{*)} Ved bortauktionering af importtilladelser

Effekter af handelspolitik

- For både told og importkvoter gælder:
 - Den indenlandske pris stiger
 - Den indenlandske produktion stiger
 - Velfærd falder for indenlandske forbrugere
 - Velfærd stiger for indenlandske producenter
 - Giver samlet et dødvægtstab ≈ lavere aggregeret velfærd
- Resultatet af de to typer indgreb er det samme, hvis staten bortauktionerer importkvoterne til højestbydende

Mindre samlet velfærd, men nogle vinder ...

Importtold: Eksempel

Ecco sko bliver ramt af EUs straf-told.

Foto: Ecco @ Ecco

Skrevet af: Michael Aae Kristensen

EU straffer Ecco sko

14. okt. 2009 06.00 Penge

EU har i tre år lagt en ekstra straf-told på sko, der er produceret i Kina og Vietnam.

Tolden blev indført i 2006, fordi europæiske sko-fabrikker protesterede voldsomt. De kinesiske og vietnamesiske sko og støvler var nemlig MEGET billigere, end de sko og støvler der blev syet i Europa.

EU valgte at pålægge det kinesiske fodtøj en anti-dumping told, fordi man mente at skoene blev solgt til en pris der lå under produktions-prisen - og at kineserne altså dumpede priserne.

Ecco

Men straf-tolden på 16,5 procent ramte ikke kun kineserne.

Også for Ecco sko i Tønder var EUs beslutning en mindre katastrofe. Ecco havde netop lagt den sidste tag-sten på et splinternyt garveri og sko-fabrik i Kina, da EU besluttede at lægge straf-told på kinesiske sko.

http://www.dr.dk/Nyheder/Penge/2009/10/13/161305.htm

Importkvote: Eksempel

"Masser af især kvindearbejdspladser er truet i Danmark og i særdeleshed i Nordjylland, som i forvejen er hårdt ramt af udflytning og nedlæggelse af arbejdspladser. [...]

Det skyldes ene og alene, at der ikke er laks til forarbejdning på grund af indførelsen af EU-kvoter for laks fra ikke-EU lande. Det er helt urimeligt, at op til 3.000 danske lønmodtagere, skal miste deres job på grund af nogle tåbelige EU-kvoter."

Ole Christensen, Medlem af Europa-Parlamentet, S 6. september 2005

Andre gevinster ved international handel

- ... end billig import og dyr eksport ...
- Mulighed for et mere varieret forbrug
- Lavere omkostninger pga. udnyttelse af stordriftsfordele
- Øget konkurrence
- Øget videnspredning

Typiske argumenter imod frihandel

- Forsyningssikkerhed (Aristoteles mente i Politikken, at autarki var idealet) ...
- ... specielt må vi skærme os for politisk pres (russisk gas, arabisk olie ...)
- Beskyttelse af hjemlig produktion og arbejdspladser ...
- ... specielt beskyttelse af nye, udsatte industrier ... "infant industry"-argument ...
- Beskyttelse mod unfair konkurrence, dumpingpriser mv.
- De andre lande pålægger ikke deres virksomheder ligeså høje miljøkrav, som vi pålægger vores ... "lækage":
- EU overvejer nu "klimatold" som del af "Grean Deal "
- Vi må forhindre adgang til vores marked for at kunne forhandle om adgang til de andres markeder

Forsyningssikkerhed / fare for politisk pres

KRONIKKEN

ENERGI-MANGEL. Tæt på og med verdens største naturgasreserver tegner Rusland sig allerede for mere end 25 pct. af EUs naturgasimport og tilbyder muligheden for at forsyne os langt ud i fremtiden. Men:

Tør vi blive afhængige af russisk naturgas?

aturgassen i Nordsøen er ved at rinde ud. EU-landenes stats- og regeringschefer skal i dag drøfte dette emne bl.a. på baggrund af et ambitiøst energipolitisk udspil fra EU-Kommissionen, som bl.a. peger på, at EU bør undgå afhængighed af energiimport – ikke mindst i lyset af sidste vinters gaskonflikt mellem Rusland (alias Gazprom) og den ukrainske regering. Også den danske regering forhandler for øjeblikket med de øvrige partier om et energiudspil, som efter alle forlydender lægger vægt på at gøre Danmark delvis selvforsynende med energi. Men er der overhovedet et problem?

Centralt i debatten er spørgsmålet om Rusland. Tæt på og med verdens største naturgasreserver tegner Rusland sig allerede for mere end 25 pct. af EUS naturgasimport og tilbyder muligheden for at forsyne os langt ud i fremtiden. Men er Rusland et farligt energimonster, som vi helst bør undgå at lukke ind i vores hyggelige fælleseuropæiske dagligstue eller er landet snarere en rar teddybjørn, som vi trygt kan søve med? Med andre ord: Tør vi gøre os afhængige af naturgas fra Rusland? Det kan vi ikke sige med sikkerhed. Derfor gør vi i EU ret i ikke at lægge alle vore energi-æg i én russisk kurv.

Meget står på spil. Energien er selve livsnerven, som får vores samfund til at løbe rundt. En stabil og sikker energiforsyning er afgørende for vores livsform og økonomi. Samtidig er det også vigtigt, at den energi vi har brug for, er så billig som muligt, til gavn for erhvervslivets konkurrenceevne og forbrugernes privatøkonomi.

Men Europa er energifattigt. Selvom vi i Danmark har olie og naturgas, mangler EU som helhed fossile energikilder (kul, olie og naturgas). Allerede nu importerer EU samlet 50 pct. af sin energi. Og det forventes at importandelen vil stige til 70 pct. om få år, i takt med at energireserverne i Nordsøen bliver opbrugt. I Danmark udgør naturgas ca. 25-30 pct. af

Af Peter Toft

Cand.scient.pol. og ph.d. med speciale i russisk og post-sovjetisk udenrigspolitik, underviser ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet

tes primært, at Ukraine egenhændigt tappede af eksportgas til EU.

Den historiske erfaring er tvetydig. En grund kan være, at Rusland og EU befinder sig i en situation karakteriseret ved høj interdependens, dvs. gensidig afhængighed. På den ene side er EU, og vil måske i højere grad blive endnu mere, afhængig af naturgas

f.eks. i forbindelse med en politisk tvist. Men det vil formentlig få endnu større økonomiske og politiske konsekvenser for befolkningerne i EU. Godt nok er EU både Ruslands væsentligste eksportmarked for naturgas og vigtigste samhandelspartner. Men det er svært at forestille sig, at EU-landene vil kunne holde stand længe uden varme og elektricitet på en kold vinter-

TEGNING: PETER LAUTROP

Beskyttelse af hjemlig produktion

Told på udenlandske muslinger efterlyses

12. maj 2009 12.50 Lemvig

Billige muslinger fra Chile er godt på vej til at udkonkurrere danske muslinger fra Limfjorden.

Derfor vil den danske muslingeindsutri have regeringen til at lægge told på de sydamerikanske muslinger.

Det forslag støtter fiskerne i Limfjorden fuldt og helt.

 Chilenerne kan levere muslinger ude i butikkerne til 12 kroner kiloet. De danske muslinger kommer op i 15-18 kroner, siger fiskerformand Benny Andersen. Så vi har ingen chance i konkurrencen.

Også Socialdemokraternes fødevareordfører Bjarne Laustsen støtter en importtold på chilenske muslinger. Han har kaldt fødervareminister Eva Kjer Hansen i samråd i Folketinget for at få hendes opbakning til tolden.

Beskyttelse mod dumpingpriser

Redigeret af: Jakob Busk Olsen

EU bremser miljøvenlige elpærer

29. apr. 2008 07.21 Indland

Kina producerer miljøvenlige elsparepærer, der koster det halve af tilsvarende europæiske produkter.

Men EU har pålagt de kinesiske elpærer straftold efter pres fra især tyske producenter, skriver Politiken.

 Det her er et meget dumt eksempel på, hvordan snævre handelspolitiske interesser skader det store globale perspektiv, nemlig klimaproblemerne, som jo angår os alle sammen, siger John Kornerup Bang, globaliseringsekspert i den danske afdeling i Verdensnaturfonden WWF.

EU: Unfair konkurrence

EU-kommissionen forsvarer ekstratolden med, at der er tale om "unfair konkurrence" fra Kinas side:

 Vi fandt ud af, at der var et problem med såkaldt dumping på det europæiske marked med elpærer. Så virksomheder i Kina og andre lande havde urimelige fordele og brugte det til at sænke prisen og sælge på det europæiske marked, forklarer en embedsmand fra kommissionen.

Hovedkonklusioner

- Handel ikke et nulsumsspil, øger den aggregerede velfærd ...
- … men der er ofte også tabere ≈ tilpasningsomkostninger så "OK" med kritisk tilgang til frihandel
- Told og kvoter begrænser handel og reducerer den samlede velfærd ...
- ... men der er vindere og tabere
- Der findes, og høres ofte, en række argumenter imod fri handel og for fx told og kvoter ...
- ... de kan være rimelige nok, for der er tabere ved fri handel særligt i form af tilpasningsomkostninger ...
- ... men også her grund til kritisk grundholdning ofte tales der for den syge moster ≈ plejes særinteresser

Supplerende læsning

Vi har ikke sagt et ord om konkurrenceevne! Er det ikke det mest centrale begreb i forbindelse med international handel?

"MAKING SENSE OF THE
COMPETITIVENESS DEBATE"
OXFORD REVIEW OF ECONOMIC POLICY, 1996
Paul R. Krugman
Nobelpristager 2008

http://www.staff.ncl.ac.uk/david.harvey/ACE2006/Competition/KrugmanComp.pdf

